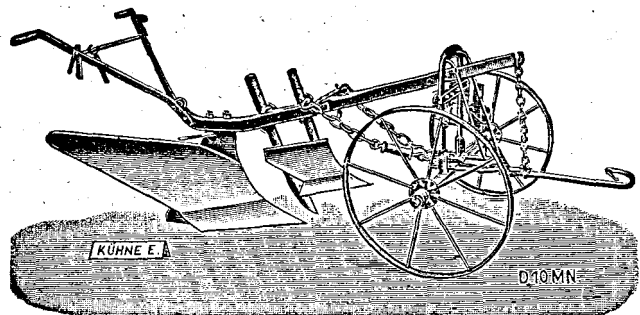

ERDÉLYI GAZDA

XLV. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1913. Szeptember 21.

38. SZÁM.

ŐSZI IDÉNY 1913.

Egy- és többvasu ekéket,
mindenféle talajmivelő eszközöket,
A vetőmag előkészítésére:

gabonatisztító- és szelelőrostákat, konkolyválasztógépeket,

hirneves vetőgépeket; legújabb és legtökéletesebb páratlansorú

„ROYAL DRILL“ sortrágyázó vetőgépeket,

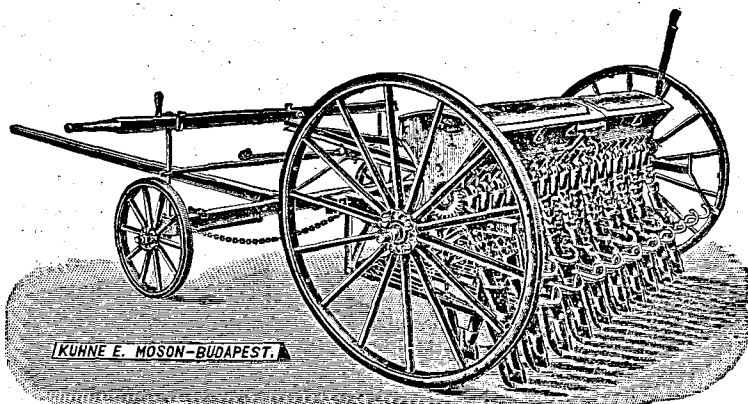
„VERA II“ kanalas sorvetőgépeket,

„MOSONI DRILL“ és „PRIMA“ vetőgépeket

élimert elsőrendű kivitelben szállít:

„KÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár részv.-társaság **Moson.**

Motorhajtású takarmánykamra felszerelések.

Hofherr Schrantz és Clayton Shuttleworth Részv.-Társ.

Erdélyrészi vezérképvisellete és állandó nagy raktára

Kolozsvár, Deák Ferenc-utca

BABOS ÉS TÁRSAI vas nagykereskedésében.

Mindenemű mezőgazdasági gépek gőz és benzín cséplőkészletek, járgányos és kézi cséplőgépek, rosták, ekék, boronák, vetőgépek, takarmánygépek, borsajtók és szőlőzúzók legelőnyösebben beszerezhetők. 2956

Nagy készlet **amerikai Manilla kévekötő zsinagból.** — Árajánlattal megkeresésre készséggel szolgál.

Zsákat, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

31 év óta legmegbízhatóbbnak elismert **FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.**

Kévekötőtelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-intézet. Kérjen ajánlatot!

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.

Igazgatóság Budapest, VIII., Baross-utca 10. sz. F. év novem. hó 1-től saját székházába, a Kálvin-terre helyezték át.

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére a legkülönbözőbb módokat szerinti, előnyös feltételek mellett. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

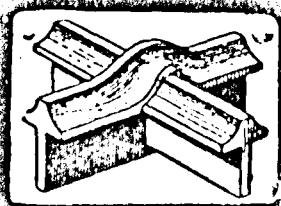
A lefolyt 12 év alatt a tagok kétszer részesültek az üzlet-lesle-géből. közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527.980.—	K
Tartalékok	3,357.603.—	»
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett tűzkárokból	10,749.000.—	»
jégkárokból	5,042.000.—	»
Biztosított érték tűzben 1912. évben	860.000.000.—	»
jégben 1912. évben	63.010.000.—	»
Életbiztosítási állománya	15,240.080.—	»

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

„GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyező Társulat utján 10) koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhet, leány-kiházasítási (önálló itási) segélybiztosítások eszközöltek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célra működéssel. Tájékoztató kézzel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 2038

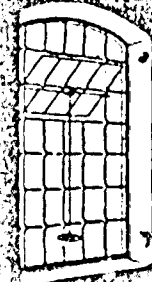

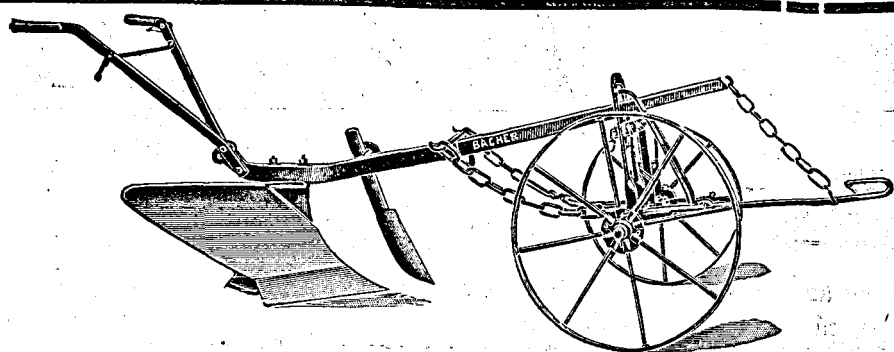
Szab.

„Köpplinger”-rendszerű Idomvasablakok

a legjobbak és a legolcsóbbak
Egyedül gyártója — ismertetésért és költségvetésért ajánlatot küld

Lepter János Budapest, X. Asztalos Sándor-ut. 16.

„Bächer“-féle

egyvasu egyetemes ekék, több vasu acéleke, tárcsásboronák, acélboronák, tarlóhántolók, rögtörő hengerek, répakiemelők, burgonyakiemelők és minden egyéb talajmivelők utólréhetetlen tökéletes kivitelben.

Olcsó árak!

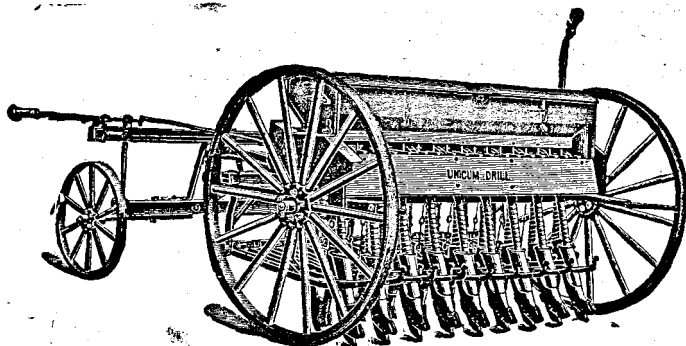
Mielőtt gazdasági gépet vásárol, tekintse meg állandó kiállításunkat!

Óvakodjunk utánzatoktól!

Az eredeti
MELICHAR-gyártmányú
„UNIKUM-DRILL“
egyetemes sorvető
„Imperator“
műtrágyaszórával

egyesített sorbavető és sorbatrágyázó
Vetőgépek minden gazda előtt mint leg-
tökéletesebb vetőgépek ismertek. ■ ■ ■ ■ ■

Saját érdekében cselekszik, ha kizárólag az eredeti „MELICHAR“-gyártmányt vásárolja!

Bächer Rudolf — Melichár Ferenc

Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond.**

Állandó mezőgazdasági gépműhely.

BUDAPEST, VI., Teréz-körút 26.

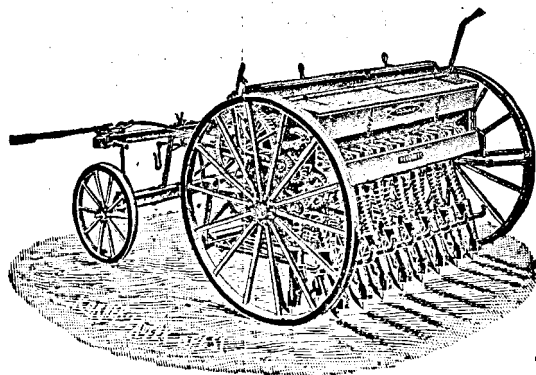
2672

Szab.

„REKORD II“

műtrágyavetőszerkezettel kombinált sorvetőgép.
Sorba vet, sorba trágyáz.

A sorbatrágyázás
nagy terméstartó-
letet eredményez.

A sorbatrágyázás
által tetemes mű-
trágyamegtakarí-
tás érhető el. ::

Beszerezési ára a jelentékeny műtrágyamegtakarításból és tetemes terméstartóból már az első évben megtérül.

Saját érdeke minden gazdának, hogy mielőtt vetőgépet vesz, érdeklődjék a „Rekord II“ vetőgép iránt.

Felvilágosítással szívesen szolgál:

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége BUDAPEST.

Fióktelepek: Nagyvárad, Debrecen, Temesvár.

2021

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYIN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 PILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Kolozsvári kiállítás. <i>Szász Ferenc.</i>	441
A gazdanapok.	442
Románia termelési viszonyai. <i>Dr. Hory András.</i>	443
Rövid utmutatás a székelyek sertésenyésztésére. <i>Gáspár József.</i>	444

Kisebbszakközlemények:

Kérdés és felelet — A tejdrágaság és a magyar szarvasmarha.	445
---	-----

Vegyes közlemények:

Kinevezés. — Kitüntetés. — A mezőgazdaság állazota. — Pártpolitika és birtokpolitika. — A szövetségek nemzetközi világkongresszusa. — Országos szőlőkiállítás. — Vasuti szállítási kedvezmények az erdélyi árvizkárosultak részére. — Stb.	445
--	-----

Hírdetések.

Kolozsvári kiállítás.

Irta:
Szász Ferenc.

I.

Előttem a «Köztelek» és «Gazdasági Lapok» referádája, egy rakás fénykép is, azután még saját emlékezésem is, úgy csak könnyű referádát írni, mikor még a katalogus sem hiányzik s mégis nehéz, különösen ha este későn irodik egy kicsit fáradtan a napi munkától s még az a tudat sem kecsegtet, hogy holnap majd kialszom magam. Ezeket csak azért bocsátottam előre, hogy egy kis elnézést kérjek.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet kebelbeli emberei közé számítom magam, de azért a rendezést illető súlyos kritikákra nem válaszolok, mert külső szolgálatban lévő közkatona nem tudhatja miért történt a mulasztás, de azért már nem csak kérem, hanem követelem is, mert követelhetem és követelheti az E. G. E. minden tagja, hogy reperáltassanak a dolgok s jövőben ne legyen semmi féle mulasztás a vezérkar részéről, mert a kolozsvári kiállításoknak eddigi jó hírnevén csorbát ejteni nem engedünk!

Az, hogy a kiállítás, mint kiállítás nem volt olyan mint pld. a legutóbbi már a mi hibánk, a külső szolgálatban lévő közkatona ké, de hát van erre egy

jó erdélyi szólásmód s ez az, hogy: «olyan volt az esztendő!» A kiállítások a gazdára nézve egy kis dicsőséggel, egy kis nyere-ménnyel járnak ugyan, de bizony megszerte menő anyagi áldozatot és fizikai fáradozást követelnek s ezt behozza ugyan a hírnév utján apró pénzre váltódó dicsőség, de nem momentán, e tekintve attól az esettől, ha ott a helyszínén mindjárt jó kis üzletek köthetők.

Az anyagi áldozathoz szükséges pénz szűken van most Erdélyországban, hiszen a vékony termést még vékonyabb árak követik s hozza még az állatárak is alacsonyabbak még a tavalyiaknál is, vásárlási kedv pedig éppenséggel nincs, ezt azt hiszem legszomorubb tapasztalták a kiállításon megjelent gépgyárosok. Ime tehát meg van az oka annak, hogy miért nem volt olyan a kiállítás, mint a milyen kellett volna legyen, s ha én tőlem függött volna, elhalasztottam volna egy kerek esztendővel. Ez aztán igaz, hogy még nagyobb hiba lett volna, nemcsak azért, mert jövőre esetleg még szomorubb lesz a helyzet, hanem azért, mert akkor elmaradt volna a földbirtokpolitikai nagygyűlés, az pedig elmaradhatatlan, illetőleg elhalaszthatatlan volt, mert ha hatástalan lesz kiáltó szava, akkor a jövő magyar nemzedék ne tegyen majd koszorút és virágot sírköveinkre, hanem átokkal forduljon el még a környékétől is!

A bírálatra kiszabott idő nagyon kevés pld. a gulyabeli és nem gulyabeli tehének csoportját, meg a riska tehéneket 5-ön bíráltuk. Azzal előre tisztában voltunk, hogy az egyes testalkatok számokkal való klasszifikációjára nem érünk rá miért is egyszer, kétszer, háromszor is végig mustráltuk a kiállított anyagot, azután a jobbakat külön állítva összehasonlítottuk, míg aztán végre valahogyan oda kerültünk, hogy na most már nyugodt lélekkel kezdhetjük megállapítani a jóság sorrendjét, hát ugy eltelt az idő, hogy staféta stafétát ért, hogy így meg úgy siessünk, már pedig vagy

80 drb. állat becsületes és lelkiismeretes megbírálásához — bocsánatot kérek — idő kell! Ez szolgáljon feleletül azok részére, akik türelmetlenkedtek s szolgáljon feleletül a jövőre is, mert holmi feleletes bírálatokért nincs kedvünk zsebre rakni olyan kritikákat bírálatainkról, milyent Buzzi Géza Félix, a «Gazdasági Lapok» általam nagyrabecsült és tisztelt szerkesztője írt referádájában s mely imígyen hangzik: «A t. jury tagok úgy látszik, vagy behunyt szemmel, vagy személyeket, vagy pedig a hozzáértés teljes nélkülözésével bíráltak.» Megsugom, hogy a bikákat és lovakat bírálók érdemelték ki ezt a fain kritikát s bár kik voltak is benne, szépen zsebre rakhatják!

Most pedig térjünk a tárgyra, azaz, hogy még volna egy kis mondani valóm s ez az, hogy a kiállításokat ne harmadévenként csináljuk, mert ez igen rövid időköz, hanem nyujtsuk ki 4 éves turnusokra, ilyenformán több lenne a díj is, mert úgy az állam, mint mások éppen egyharmad résszel adhatnának több díjat s a több díj nagyobb vonzerővel bír, azután — ha bár nagyon messzi vagyunk az angol díj értékektől mégis hozzuk be az u. n. champion díjat, rendszeresítsünk úgy a lovaknál, mint a többi állatosztályoknál ne kiállítási csoportok, mint például kigazdák tehenei, meg gulyabeli tehének részére külön-külön, hanem csak fajták szerint pld. magyar-erdélyi szarvasmarha, a nyugatiakat lehetne legelőre egy kalap alá venni, vagy pedig abban legfeljebb két főcsoportot megkülönböztetni u. m. piros-tarka és borzderes s így tovább a többi állatfajoknál illetőleg azok fajtáinál és ezt a champion díjat (ez annyit jelentene, hogy «bajnok díj» de hát ezt a kifejezést állatokról lévén szó nem alkalmazhatjuk miért is pályázatot hirdetek egy jó magyar kifejezésre, a pályadíj kérdését legmélyebb tisztelettel az E. G. E.-re bízom) minden egyes csoportban esakis egy tenyészállat nyerhetné. Erről a kérdéstről a remélhető hozzászólások utján többet is írok majd.

GABONA

megbízható, legelőnyösebb értékesítése a

MÁGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

utján (Budapest, V., Alkotmány-utca 29.) történhetik.

Ne tévesszük össze hasonló nevű vállalatokkal.

Beakartam fejezni ma este referádat, de nem lehet, holnap reggel hajnalban szőlőt kell csomagoltatni s még aludni is kellene, megígérem azonban, hogy jövő számban igazán rátérek a tárgyra, csak ez jutott most még eszembe, hogy nem-e kellene ezen kiállításokat mindig más és más vidéki központokban rendezni pld. Marosvásárhely, Nagyenyed, mondjuk Déva, Brassó, Nagyszeben stb. s természetesen Kolozsvár is. Ezt az eszmét, mely nem is új azért bátorodom felvetni, hogy ilyen formán hátha *baráti jobbot* szoritana az E. G. E. az E. Sz. G. E.-vel, vagyis az Erdélyi Szász Gazdasági Egylettel, mert ugy-e, hogy mi ott voltunk a 6-ik kiállításukon tavaly Brassóban, de ők nem jövének el a mienkre. E felett érdemes gondolkozni, vagy vagyunk Erdélyi Gazdasági Egylet, vagy nem vagyunk.

(Folyt. köv.)

A kiállítások kitüntettjei.

II.

Üszők, 2-3 évesek.

I. díj: 100 kor. Erd. róm. kath. Status radnóti uradalma »Gyere« nevű üszőjéért.

II. díj: 70 kor. Dr. gróf Teleki Domokos »Lepke« nevű üszőjéért.

I. díj: 100 kor. (Pénzdíj.) Bordi András »Cifra« nevű üszőjéért.

II. díj: 50 kor. Bódi Antal üszőjéért.

III. díj: 30 kor. Csiki József »Virág« nevű üszőjéért.

Üszők, 2 éven alól.

I. díj: 100 kor. Kilin György »Szarvas« nevű üszőjéért.

II. a) díj: 50 kor. Kelemen Károly »Csinos« nevű üszőjéért.

II. b) díj: 50 kor. Dr. gróf Teleki Domokos »Bíró« nevű üszőjéért.

III. a) díj: 30 kor. Székely Pál »Virág« nevű üszőjéért.

III. b) díj: 30 kor. Szilágyi Istvánné »Virág« nevű üszőjéért.

III. osztály.

Erdélyi hegyi fajta (mókány, riska) tenyészszarvasmarha.

I. díj: 60 kor. Simó Pál »Sári« nevű tehenéért.

II. díj: 30 kor. Keresztes Árpád »Szöke« nevű tehenéért.

IV. osztály.

Idegenfajta tenyészszarvasmarha.

Tenyészbikák.

I. díj: 250 kor. Báró Kemény Pál »Bumbu« nevű bikájáért.

II. díj: 150 kor. Szász-fenesi állattenyésztő egyesület (Kovács Béla) »Cézár« nevű bikájáért.

III. díj: 100 kor. gyalui Rosenberger Sándor »Viktor« nevű bikájáért.

IV. 75 kor. Halász Jenő »Caro« nevű bikájáért.

Diszoklevelet nyertek:

Mélik István, Kardos János.

Növendékbikák.

I. díj: 150 kor. Dr. Fráter Béla bikájáért.

Diszoklevelet nyertek:

Szatmáry Elek, gróf Wenckheim Henrik örök.

Tehenek.

I. díj: 350 kor. Mélik István »Kati« nevű tehenéért.

II. díj: 250 kor. gyalui Rosenberger Sándor »Kancsi« nevű tehenéért.

III. díj: 150 kor. Farkas Mór »Mici« nevű tehenéért.

Hunyadvárm. Gazd. Egylet díja: 50 kor. Gyalui Rosenberger Sándor »Tüske« nevű tehenéért.

Diszoklevelet nyertek:

M. kir. Gazd. Akadémia Kolozsvár, Kardos János, gr. Wenckheim Henrik örök.

Üszők.

I. díj: 100 kor. Mélik István üszőjéért.

II. díj: 75 kor. Dr. Fráter Béla üszőjéért.

Diszoklevelet nyert:

Gr. Wenckheim Henrik örök.

V. osztály.

Bival.

Bikák.

I. díj: 100 kor. Farkas Albert Röd.

Tehenek és üszők.

I. díj: 100 kor. Farkas Albert Röd.

II. díj: 100 kor. Kovács Béla Szász-fenes.

III. díj: 80 kor. Farkas Albert Röd.

Diszoklevelet nyert:

Kolozsvári m. kir. Gazdasági Akadémia.

VI. osztály. Juh.

I. díj: 120 kor. Dr. gróf Teleky Domokos.

II. díj: 80 kor. Erd. róm. kath. Status radnóti uradalma.

III. díj: 50 kor. Biró Varga Ferenc.

IV. díj: Keresztes Árpád.

Lészai Ferenc EGE alelnök külön díját: 100 kor., Horváth István mezőturi tenyészete nyerte.

Diszoklevelet nyertek:

Erd. róm. kath. Status radnóti uradalma, Lészai Ferenc, m. kir. Gazd. Akadémia Kolozsvár.

VII. osztály. Sertés.

Zsirsertések.

I. díj: 75 kor. Gróf Degenfeld Sándor.

II. díj: 50 kor. Erd. róm. kath. Status, Alsóbajom.

III. díj: 30 kor. Báró Kemény Anna.

Hussertések.

I. díj: 75 kor. Csallner G. Gusztáv.

II. díj: 50 kor. Halter Ottó.

III. díj: 25 kor. Kovács Béla.

Keresztezések.

I. díj: 50 kor. Gróf Haller Jenő.

II. díj: 30 kor. Kovács Béla.

III. díj: 25 kor. Vásárhelyi Géza.

Diszoklevelet nyertek:

Kolozsvár sz. kir. város lombi gazdasága, Kolozsvári m. kir. Gazdasági Akadémia, Csallner G. Gusztáv.

VIII. osztály. Baromfi.

Magyar tyukfajták.

I. díj: 50 kor. Szász Ferenc.

II. díj: 40 kor. Dékányi Olga.

III. díj: 30 kor. Drolleff József.

IV. díj: 20 kor. Stebriger Ágoston.

V. díj: 10 kor. Dékányi Hugoné.

Diszoklevelet nyertek:

Seifert Mihály, Tontsch Márton, Zimmermann Ferenc.

Idegen tyukfajták.

I. a) díj: 40 kor. Köblös István.

I. b) díj: 40 kor. Vass Pál.

II. a) díj: 30 kor. Ákoncz Istvánné.

II. b) díj: 30 kor. Reich Ernő.

III. a) díj: 20 kor. Özvegy Bodó Ferencné.

III. b) díj: 20 kor. Folbeucht József.

III. c) díj: 20 kor. Gámán Dezsóné.

A B. O. E. nagy bronzérmét nyerte:

Báró Blomberg Frigyesné.

Diszoklevelet nyertek:

Özvegy Halász Istvánné, Halter Ottoné, Hermann János, Heller János, Kocsis János, Köblös Istvánné, Kraunz Károly, Marcinkievicz Lajos, Mázor Pál, Nagy Dénes, Papp István és neje, Péter Kálmán, Stebriger Ágoston, Winter György.

Keresztezések.

I. díj: 20 kor. Báró Blomberg Frigyesné.

Diszoklevelet nyertek:

Özvegy Halász Istvánné, Kocsis Jánosné, Kovács József.

Pulyka.

I. díj: 50 kor. Ákoncz Istvánné.

II. díj: 30 kor. Reich Ernő.

Lud.

I. díj: 50 kor. Ákoncz Istvánné.

II. díj: 40 kor. Halter Ottoné.

III. díj: 30 kor. Reich Ernő.

IV. díj: 20 kor. Z. Wagner János.

V. díj: 15 kor. Krecz János.

A B. O. E. nagy aranyérmét nyerte:

Bogyai Elemér.

Diszoklevelet nyertek:

Cseh Péterné, Kilin György.

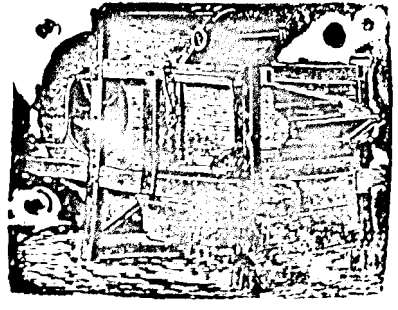
Kacsa.

I. díj: 30 kor. Z. Wagner János.

II. a) díj: 20 kor. Ákoncz Istvánné.

II. b) díj: 20 kor. Guráth Béla.

III. díj: 15 kor. Halter Ottoné.

Ha ön meg akarja ismerni a legújabb eredeti „KALMÁR“ rostát

sziveskedjék áriegyzéket kérni amellyel több oldalú anyagi és technikai előnyöket fog biztosítani gazdasága részére.

KALMÁR ZS. és TÁRSA gépgyára Hódmezővásárhely

Vezetőképviselet: A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége, Budapest, V., Váci-körut 32.

A B. O. E. nagy ezüst érmét nyerte:
Schneller István.

Diszoklevelet nyertek:

Özvegy Halász Istvánné, Fröchlích Vilmos, ifju Kilin Sándor, Lönhardt Vilma, Nagy András, Reich Ernő, Szász Ferenc.

Baromfi termék.

I. díj: 20 kor. Dékányi Hugó.

Diszoklevelet nyertek:

Báró Blomberg Frigyesné, Schuller Jánosné.

Diszbaromfi:

I. díj: 25 kor. Dr. Deák Sándor.

II. díj: 15 kor. Bodó Ferenc.

Diszoklevelet nyertek:

Babág Gyula, Bacca Róbert, Balázs Flóris, Cseh Péter, Debreczy Gábor, Halter Ottóné, Kocsis János, Nagy András, Platz Kálmán, Stebriger Ágoston, Szeszák József.

X. osztály. Használati lovak.

I. díj: 300 kor. Báró Wesselényi István.

II. díj: 200 kor. Kupás Samu.

III. a) díj: 100 kor. Br. Bánffy Albert.

III. b) díj: 100 kor. Gr. Wass Jenőné.

XI. osztály. Igásökrök.

I. díj: 300 kor. (az Erdélyi Jellegű Magyarfajta Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesülete adományából) gróf Wass Béla.

II. díj: 200 kor. (az Országos Magyar Gazdasági Egyesület adományából) Erd. rom. kath. Status radnóti uradalma.

III. díj: 60 kor. (az Erdélyi Gazdasági Egylet Szabó József díjából) Butyka József.

Románia termelési viszonyai.

Irta:

Dr. Hory András.

Bukarest, 1913 szeptember.

I.

Románia mezőgazdaságában, mint a keleteurópai államokban általában — legfontosabb szerep a gabonatermelésnek jut, de talán ezen államok egyikében sem annyira jellegzetes, arányaival annyira kidomborodó jelenség ez, mint Romániában. A kedvező időjárástól támogatva évről-évre emelkedik a gabona termelés és ezzel a növekvő kivitel révén Románia gazdasága. Azonban nem lehet egészen szem elől téveszteni, hogy egy termelési ágának ilyen túltengése nem lehet egészséges egy ország közgazdaságára.

Romániában a gabonatermelés térfoglalása az állattenyésztés hanyatlásával párhuzamosan történt. A gabonatermelés ugyanis évről-évre nagyobb területet igényelvén, lassankint szokássá vált, hogy e

A román statisztika nagybirtokosoknak a 100 hektárnál nagyobb területen gazdálkodókat tekint. Kisbirtokosok a 100 hektárnál kisebb terület felett rendelkezők.

célra a legelőket törték fel. Ennek a gazdálkodásnak az lett az eredménye, hogy alig negyven év leforgása alatt a legelőterület Romániában szinte felenyire apadt le. Minthogy Romániában különben is nagyon kevés rét van és a takarmánytermelés sem kielégítő, nem csodálkozhatni a felett, hogy az állattenyésztés teljesen elvesztette egykori jelentőségét.

Valamikor, a midőn még Bessarába is hozzá tartozott, Románia gazdag volt legelőkben. Az «Analele statistice ale Romaniei din 1865» szerint Románia legelői összesen 2,929.582 hektárt foglaltak el. A Soutzo N. által 1867-ben kiadott munka: «Quelques observations sur la Statistique de la Roumanie» a romániai legelők kiterjedését, 3,296.237 hektárra becsüli.

Az említett időponttól egészen 1895-ig nem történtek lépések a legelők összeváltására. Azóta több ízben is (1899, 1900, 1901, 1904.) foglalkoztak a legelőstatisztika összeállításával.

Az utolsó statisztika szerint a legelők kiterjedése Romániában:

1899 ben	1,058.530 hektár
1900-ban	970.080 "
1901-ben	1,495.560 "
1904-ben	1,914.015 " volt.

E számadatok szerint Románia legelőterülete az utolsó 40—50 év alatt több mint felenyivel kisebbedett. A magyarázat igen egyszerű: a legelőgazdaság, illetve általában az állattenyésztés visszafejlődése Romániában összeesik a gabonatermelés fokozódásával. Nevezetesen Románia mezőgazdaságában az utolsó évtizedekben teljesen a gabonatermelés lett a minden egyebet háttérbe szorító, uralkodó gazdasági ág. A gabonatermelés fokozása céljából a réteket, legelőket szántották fel s a statisztikai táblák tanúsága szerint a búzával vetett terület a legelők rovására az említett időszak alatt csaknem megkétszereződött! Az 1906. évi kiállítás alkalmával kiadott francia nyelvű munka (La Roumanie 1866—1906.) a legelőkről szóló fejezetében leírja, hogy egy félszázaddal ezelőtt a Baragan síkságon napokig lehetett utazni a nélkül, hogy az utas legelőkön s legelésző nagy nyájakon kívül egyebet látott volna.

Azóta változott a kép; a Fekete-tenger felé vezető vasuti vonal (Bucaresti Constanza) két oldalán az egykori legelők helyén ma hatalmas végnélküli buza és tengeri földek látunk.

A gabonatermelésnek a legelők s így az állattenyésztés rovására történt nagy arányú túlságos fejlődése, azaz e két jelenség közti összefüggés megállapítása reánk nézve azért bírhat némi érdekel

mert Romániában az állattenyésztés visszaesését egyedül és kizárólag a magyar vámpolitika szükkeblőségével, a vámhátár elzárásával magyarázzák s nincs újságikk, könyv, parlamenti beszéd, melynek ne ez lenne a népszerű refrainje.

Területcsökkenését még érezhetőbbé tette az a körülmény, hogy a gabonatermelés egyeduralma a réteket is nagyon megapasztotta Romániában. A rétek jelenlegi kiterjedése felét sem teszi ki a negyven év előttinek. Az 1901—910 évek átlagát véve, a rétek 474.401 hektárnyi területet foglaltak el, 1911-ben már csak 398.507 hektárt, 1912-ben 380.869 hektárt. Viszonylagosan a gazdasági művelés alatt álló terület nagyságához, egy országban sincs Európában olyan kevés réte mint Romániában.

A legelők kihasználásának módja is nagyon hátrányos az állattenyésztés szempontjából. Az állatokat — mert nincs elegendő takarmány — már kora tavasszal kihajtják a legelőkre, amikor még a föld nedves, puha. A legeltetés nem a legelők nagyságának tekintetbevételével, annak arányában, hanem teljesen a véletlen szerint történik. Rendszeresen sokkal több állatot hajtanak ki a legelőre, mint a mennyit elbir. Ennek a gazdálkodásnak az a következménye, hogy a legelők már a nyári időszakban teljesen le vannak legelve. Hogy mennyire káros ez az állattenyésztésre, szükségtelen bizonyítani.

De különösen jellemző a legelőügyre nézve az, hogy Romániában a parasztnak alig van legelője. A statisztika szerint az összes legelőterületnek csak 2.4 százaléka esik a parasztbirtokosokra. A legelőknek csaknem fele ma is a nagybirtokosok tulajdonában van. Ez az aránytalanság a nagybirtokos és a parasztbirtokos helyzete közt karakterizálja általában a romániai agrár viszonyokat.

Az 1907. évi reformtörvényhozás a legelőhiányon is segíteni akart, a midőn elrendelte a községi legelők kötelező létesítését.

A községi legelőkre vonatkozó törvény fő elve, hogy minden 300 hektárnál nagyobb birtok tulajdonosa köteles területének 1/8-át községi legelők céljaira átengedni. Később ez a kötelezettség — tekintettel a felmerült alkotmányjogi nehézségekre — fakultatívnak mondatott ki; a kisajátítási kényszer annyival kevésbé vált szükségessé, mert a birtokosok saját elhatározásukból ajánlották fel birtokaikat a községi legelők létesítésére.

A román földmivelésügyi minisztérium kiadásában közelebről megjelent «Statistica Pasiunilor din Romania» szerint

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kélzók és finom angol és francia zsebkendők. Női len és ciffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRTT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédő és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

Romániában a legeők összesen 1,179.389 hektárt foglalnak el, a mi az összterületnek 0.06 százaléka.

Ha az európai államok legelő statisztikáját vizsgáljuk, azt találjuk, hogy a legelőterület nagysága tekintetében Románia a nyolcadik helyen áll. Ha azonban a legelőterületet a gazdasági művelés alatt álló területhez viszonyítjuk, az arány sokkal rosszabb, tekintettel azon már érintett körülményre, hogy a szántóföldekhez képest a legelőterület igen csekély.

Az egyes statisztikai kerületeket tekintve, legnagyobb a legelőterület a Seret és a Prut vidékén. (Az összterület 10.52 százaléka.) A szántóföldekhez viszonyítva legerősebb az arány. Moldvában (51.46 százalék). Egyébként a legeők kerületenkinti eloszlását a területhez, illetve a szántókhoz való arányát az alábbi táblázat mutatja:

A Statistica Pasunilor igen érdekes adatokat közöl a községi legeők fejlődését illetőleg is.

Az agrár reform előtt a községi legeők összesen 41.025 hektárt foglaltak el Románia területéből. A mezőgazdasági szerződésekről és a közlegeőkről szóló 1907. évi törvény életbeléptetése óta, illetve a törvény alapján 1910. évi április hónapig 521 új községi legelő létesült, összesen 69.786 hektár területtel. A mezőgazdasági főtanács adatai szerint 1911. évi december 31-ig 151.812 hektárnyi közlegeő létesült. Az 1911. év folyamán 742 községi legelő keletkezését jegyzi fel a statisztika 96.973 hektár területtel.

Ez az eredmény mindenestre nagy jelentőségű s ha a községi legeők fejlődése jövőre is ebben az arányban fog történni, már a közel jövőben az állattenyésztés fellendülése várható Romániában.

A statisztikai kerület	Összterület h	a szántóföldek kiterjedése h	legelőterület h	A legeők aránya	
				az összterülethez	szántókhoz
I. Seret és Prut vid.	2.630.200	1.261.049	276.745	10.52	21.95
II. Moldova	1.508.000	295.817	152.224	10.09	51.46
III. Muntenia	3.467.000	953.351	272.172	7.85	28.55
IV. Dunai alföld	3.858.900	2.363.801	346.909	8.99	14.68
V. Dobrudzsa	1.553.600	668.368	131.339	8.46	21.60
VI. Románia	13.017.700	5.482.386	1.179.339	9.06	21.51

Az agrárprogram szerint 3300 községi legelő létesítése van tervbe véve, összesen 280.000 hektár területen. Ennek a programnak megvalósulása a magyar érdekek szempontjából is jelentőséggel bír s eminenter azon kérdések közé sorozandó, melyeknek éber figyelemmel kísérése a jövőendő kereskedelmi, illetve al-

lafforgalmi szerződésekre való tekintettel elsőrendű fontossága.

A gabonafélék jelenleg a mezőgazdasági területnek 84.60 százalékát foglalják el (összesen 5,182.424 hektárt), a többi mezőgazdasági terményekre a területre csak 15.40 százaléka esik.

(Folyt. köv.)

Rövid utmutatás a székelyek sertés-tenyésztésére.

Irta:
Gáspár József.
VIII.

Ha a tengeri szedését megkezdettük, ami az erdélyi részeken szeptember hó 15-ike tájára szokott esni: a reggeli és estéli etetésről az árpa darát elvonjuk s helyette — másodosztályu — hulladék csöves tengerit adagolunk. A csöves tengerit nyomatékkal emeltem ki azért, mivel a szemes tengeri adagolása, a nyers tengerinél, a lemorzsolás nehézségével jár, másfelől pedig nem lenne kívánatos a szemes tengeri etetése azért sem, mivel így egyszerre nagyobb tömeghez jutna az állat, sok szemel rágás és benyálazás nélkül nyelje le, melyeknek, tudjuk már, milyen szerep jut az emésztés során. A csövesen kapott tengeriről a sertés maga fejtí le a szemeket, egyszerre tehát csak annyit hoz julhat, amennyit jól benyálazni és megrágni képes. Addig amíg teljes tengerit is kaphat a sertés, a csutkából

is felhasznál keveset, mivel lefejteti nem tudja, csutkásan eszi meg a szemet.

Nem szoktuk sertéshez fűzni a tisztaság fogalmát, mindazonáltal be kell tanunk valamely tisztaságot a sertések etetéséről is, ennek eleget teszünk azzal, hogy minden etetés után, kilitisztítjuk, kimossuk a vályut s az etető helyről a gaját, szemetet, csutkát összeseperjük.

A nem takarított vályuban erjedésbe indul a visszamaradott moslék a vályun pedig penész s másféle gombák verődnek fel, melyek a vályuba töltött mosléknak azonnal elveszik étvágyingerlő szagát és ízét, a felszaporodott gombák pedig az emésztésnéi okoznak zavarokat.

Mondanunk sem kell, hogy a takarmányozás kiegészíté:ül szolgál a tiszta és friss ivóvíz. Addig, amíg darát esznek a sertések, nem sok vizet szoktak inni, mivel a dara áztatására használt víz fedezi a vízszükségletüket. Amint azonban a szárazabb szemes eleségre térünk át, a víz iránti igényök emelkedik, melynek kielégítésére minden etetés után külön erre a célra szolgáló vályuban friss ivóvizről gondoskodni szükséges lesz.

A hizó sertések étvágyának megtartására szükséges hetenként legalább kétszer a takarmány közé keverve kevés takarmánysót (marha só) is adagolni és pedig darabonként egyszeri adagban 3—4 dekagrammot.

A hizalási időszak második felében a déli órákban etetésre kerülő árpadarához a gyakorlat eredményesnek igazolta burgonya keverését. A burgonya, keverés termelő hatásán kívül, az emésztésre teszen jó hatást, melyet a hizalás második felében figyelmen kívül hagyni nem lehet. Az adag, melyet ebből a célból felhasználhatunk darabonként — 1—2 kg.-t lehet.

Alomra a hizó sertések, abból a célból, hogy abban, mint a rideg sertések melegejdenek, — nem szorulnak. A bőr alatt képződött zsírteleg — szalonna — olyan bundát szolgáltat, hogy alatta a hizó sertés nagy hideget kiállani képes. Ugyannyira, hogy a hizó sertésnek, inkább a lehűtéséről, mint a melegítéséről kell gondoskodni. Tisztasági szempontból azonban a hizó sertések is megtürik az almot, mely célra vízi, vagy hegyi porondot használhatunk s a fészekben és kifutókban a naponkénti sepregetés után hintünk fel.

Az augusztus hó elején hizalásra fogott s az imént röviden leirt módon takarmányozott sertések a disznóölés idejére (november, december) teljesen kihiznak. Levágásra pedig már október hó végén, vagy november hó folyamán is eladhatók, amikor mint korai hizottak elég kelendők is szoktak lenni. A 110—120 napi hizalás alatt, több évi átlagban a beállításkor talált élősúly megkétszerezedett, a vágó súlynak pedig felét a zsír foglalta el.

A sok közül kezem között van az 1910. évi eredmény, melynek adatai következők: Beállított augusztus hó 1-én 10 darab öreg sertés, (2 kantolt ártány, 8 darab öreg koca) élő súly volt: 1048 kg. A hizalás tartott november hó 21-ig, tehát 113 napig, amikor az eladásra alapul szolgáló élősúly — 12 órai koplalás után — 1913 kg.-nak találtatott: a gyarapodás tehát a 113 nap alatt: 865 kg., melyből esik átlag naponként és darabonként 0.77 kg.

Kezem között lévén az ugyanezen évi mustra ökor hizalási eredménye is, összehasonlítással, részben pedig igazolására annak, hogy a sertések a takarmány feldolgozásában és a súly gyarapodásában házi állataink között nem kedvező helyet foglalnak el: közlöm az idevonatkozó adatokat is:

Beállított 8 darab mustra ökor augusztus hó 1-én 4470 kg. élősúlyban. Eladott október hó 28-án, amikor az eladás alapjául szolgáló élősúly — 12 órai koplalás után — 5510 kg.-nak találtatott; a 89 nap alatt gyarapodtak az ökorok 1040 kg.-t, melyből esik darabjára naponként 1.44 kg. A gyarapodás tehát kevés híján éppen kétszeresét teszi a hizó sertéseknek.

Legeltetés.

A székelyek sertés-tenyésztésének fellendítése a leglőkérdés megoldásával szoros kapcsolatban áll: a legelő adja a legolesőbb és legtermészetesebb takarmányát a sertéseknek, a legelő nyújt friss levegőt, enged szabad mozgást, a legelő teszi az időjárás szélsőségeihez szokott álla-

KÖTSZER — MENTŐSZEKRENYEK — GAZDASÁGI CIKKEK nagyválasztékban, verseny áron a „RÓZSA” DROGERIA — ILLATSZER — KÖTSZER ÉS ORVOSI MŰSZERTÁRÁBAN, KOLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 13. SZÁM Gyógynövény beváltó állomás!

tot edzetté, mely a sertésnek minden irányu felhasználására oly igen kívánatos.

A legelőkérdés megoldásának igen nagy akadálya, hogy külön sertés-legelőről vajmi kevés község gondoskodott. Ahol közös legelőt tartottak fenn, azt első sorban a szarvasmarhákkal, lovakkal vagy juhokkal foglalták el, az utolsó sorba helyezték a sertéseket, mellyélfogva azok majdnem mindenütt kimaradtak. Ott pedig, ahol még a három nyomásos rendszerben gazdálkodnak, jut ugyan a sertések részére is elég legelő, de ilyen már nem sok van és ami kevés van, az sem sokat ér, mert habár nagy területet barangolhatnak be az állatok — takarmányt keveset kapnak. Erről meggyőződést szerzhetett magának bárki, akinek este vagy eső elől hazasiető sertésnyáját volt alkalma szemlélni: az éhség úgy üzi a sirórivó állatokat haza, mintha mindeniket külön-külön valaki versenyfutásra hajszolná.

A legelőkérdés megoldásánál tehát első lépés — a legelő szerzése, a második pedig — a megszerzett legelő berendezése.

A legelő megszerzése ott, ahol közlegelő van, semmi fejtörést nem okoz — 10—12 kat. holnak a kihasításával és körülkerítésével (árkolás vagy ákással) a kérdés meg van oldva. Ahol nincsen közös legelő — ott vásárolni s ha erre nincsen anyagi ereje a községnek: haszonbérletre kell a sertések részére a legelőt. A legelő haszonbérlet minden község megbirja, mivel a haszonbérlet a legelőre felvett sertések legeltetési béréből teljesen fedezheti.

(Vége köv.)

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ Kérdés és felelet. Jogi kérdés. X hitelszövetkezet gazdatagjai számára alakít terményért-malom szakcsoportot; betárolóknak ad 75% előleg kölcsönt, malom bérel, a terményt őri, értékesíti s üzletév végén betárolókkal végképp leszámol. **Kérdés.** Általában mi a viszony ilyen 2 alakulat közt? Hitelszövetkezet, vagy a szakcsoport rizikójára megy-e az üzlet, ki hordja a vagyoni felelősséget?

Megjegyzendő, hogy a Szakosztály direktóriumát maga az igazgatóság nevezte ki, sőt az egyik társszövetkezetnél — mert hárman álltak össze — utólag maga a közgyűlés; Szövetkezet mérlegében e szakcsoport, bár nem mindig, szerepel mint adós és neve után tartalék is szerepel. **Ki ez?**

Szakcsoport ügye csak elvéve és per tangemtem lett tárgyalva közgyűléseken, érdemileg soha — ami érthető is. Bukásnál azonban a 2 alakulat nagyjában közös vezetősége az összes hitelszövetkezeti tagokat berántani akarja s ez holmi államsegély ígérgetéssel, fenyegetéssel s b. augusztus 24-iki »informatív« közgyűlésen sikerült is. **Kérdés:** Nem kell-e és lehet-e ezt valamely módon megtámadni s nem névszerint lévén a dolog megszavazva — jelenlevők is resistálhatnak-e? Mivel a szakcsoport jelleg azután lükt ki.

Közös vezetőség nyílt piacon, egészen kifizetve is vett terményt, aminek haszná-kára természetesen tulajdonos Szövetkezetet illeti; de kellett-e erre meghatalmazás a közgyűléstől?

Szövetkezet expressis kifejezte, hogy mint ilyennek haszna ebből nincs; delegáltjainak bár előlegezte a fuvarnapidiját. De szakosztály azt neki megtérítette, miből nyilvánvaló a 2 háztartás különbözősége.

Felelet. Bár a kérdés nincs egészen tisztán s félremagyarázhatatlanul feltéve, annak tartalmára a következő véleményt adhatom:

Egy jogi személy a maga kebelében külön jogi személyt nem teremthet. Ha a szövetkezet üzleteinek egyes ágazatait, csoportját külön szervre is bizza (szakcsoport), azért mégis az az ő üzlete, annak előnyei, de kötelezettségei is őt terhelik.

A szövetkezet tagjai pedig a szövetkezet fedezetlen tartozásaiért bukás esetén az alapszabályokban meghatározott mértékig felelősek lévén, a felelősség alól ki sem bujhatnak.

A szakcsoport megalakítása s vezetőik kinevezése generális meghatalmazást jelentett a szakcsoport üzletkörébe eső teendők végzésére s ezért amennyiben e megbízást tul nem lépték, külön meghatalmazásra szükség nem volt.

Az elszámolások mikéntje csak a belső ügykezelést választhatja el, kifelé azonban nem teremt két külön alakulatot.

Dr. Papp József.

+ A tejdrágaság és a magyar szarvasmarha. Nagyvárosaink tejárai szoros összefüggésben vannak azok körzetén levő szarvasmarhaá lomány lajtájával, erre vonatkozólag csak azt említem meg, hogy dunántúli városainkban 20—24 filléres tejárnál magasabbat nem ismernek. A kolozsvári m. kir. gazdasági akadémia a nyári 4 hónaptól eltekintve 32 fillérral értékesíti a tejet, állami intézménynek pedig célja nyereszkesedés nem lehet, ez tehát nem a legmagasabb ár amely ott elérhető.

Szarvasmarha állományunk Erdélyben magyarfajta, az ország nyugati részeiben nyugati tarka marhával való keresztezésből kialakult tájfajta. Hogy a dunántul a tej olcsóbb, csupán annak tulajdonítható, hogy több tejük van, több tejet termelnek pedig azért, mert olcsóbban tudják azt előállítani mint Erdélyben.

A dunántúli vajtermelő központ, Veszprém környékén utazva majdnem minden állomáson tejszínes kannákat raknak vonatra s a központ részére tejszint szállító szövetkezetek a tejért 12—14 fillérnél nem fizetnek többet.

Hogy Erdélyben drágább a tej előállítása, oka, hogy Erdély tehenállományának, mely túlnyomólag magyar fajta, tejelése 2000* liter mögött messze elmarad, szemben a nyugatmagyarországi nagy tehenészetek 3000 literes tejelésével.

Hogy a 3000 literes tehenel szemben az 1500 literesnél a termelés drágább lesz, könnyen lesz, könnyen belátható, 1500 literes tehenel ugyanazon 3000 literes tejmenyiség előállításához kétszerannyi istálló és állatőke befektetés szükséges, kétszerannyi munkaerő, valamint takarmányt 600 kg. súlyuaknak véve fel az állatokat, 2 drb. 1500 l. tej termelésű tehen fogyaszt 3940, egy drb. 3000 litert adó tehen pedig 2460 takarmányegységet, tehát előbbieket ugyanazt a tejet 1.6-szerannyi takarmányból termelik, mivel ugyanazon termelésnél 2 állat testsúlyát kell fenntartani.

Ezért nem jövedelmez a rossz tehenel való tejtermelés, ezért nincs tej a magyar marha körzetében, ezért fényűzési lép-lálék erdély városaiban a tej, a vaj pedig mit igen sokat Pécsről szállítanak, mert Erdélyben még nagyon szorványosan gyártják, még ritkábban látható, holott csapadékdus legelőjénél fogva éppen Erdélynek kellene előállania tejgazdaságilag. E helyett külterjes viszonyokhoz szokott szarvasmarhaállományt (nem szólva a szeszgyárakról, meg a rosszul fizető gabonatermésről) látunk ott, ahol a klima természeténél fogva, megfelelő terme-

* Erre vonatkozólag a kolozsvári éves tejelőversenyéről szóló beszámoló közlésekor legközelebről érdekes adatok fognak napvilágot látni. Szerk.

lésű szarvasmarhaállományt meg tejgazdaságokat kellene találnunk.

Hogy a magyar marhának jövője még Magyarországnak különösen szárazabb klímáján van, kétségbevonhatatlan, de nem tej és hustermelés, hanem tisztán és pusztán igázás és kulturmarhákkal való keresztezés szempontjából, bár mint igás állatot is a gőzekék és gazdasági lovaink nagyon háttérbe szorították, ami látszik onnan, hogy az utóbbi 16 év alatt 51 %-al apadt a magyar szarvasmarha állományunk.

Técsi László.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Kinevezés. A király, a földművelésügyi miniszter előterjesztésére Zsedényi Béla miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri osztálytanácsost, miniszteri tanácsossá és dr. Matyasovszky Miklós miniszteri osztálytanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri titkárt miniszteri osztálytanácsossá nevezte ki.

— Kiténtetés. A német császár dr. Hory András miniszteri fogalmazót, a földművelésügyi miniszterium romániai tudósítóját, lapunk kedvelt munkatársát, a Johannita lovagrend lovagjává nevezte ki s részére a rend keresztjét adományozta. Hory András jelenleg a lovagrend legfiatalabb tagja. Kiténtetéséhez őszintén gratulálunk.

— A mezőgazdaság állapota. A hosszas esőzések után bekövetkezett szárazabb napok lehetővé tették, hogy a megkésétt gazdasági munkálatokat végezzék. A szántást és vetést megkezdették. A hűvös időjárás következtében az egyes termények beérése több heti késedelmet szenvedett. Igen sűrűn hangzanak aggodalmak, illetve panaszok az iránt, hogy a még teljesen zöld tengeri a gyakori esőzések és az ezek nyomán járó folytonos éjjeli lehülések következtében már be sem érhet s így az ezután vetendő ősziék f. évben is nagy kérésselel vagy egyáltalán nem kerülhetnek a földbe. Ezen aggodalmakat már csak rendkívül kedvező, meleg, hosszú ősz szüntetheti meg.

Buzát az erdélyi vármegyékben, hol a hűvös időjárás a kalászosok fejlődését nagyon visszavetette s az esőzések a mezei munkát lehetetlenné tették, elvéve még mindig lehet látni kint levő keresztekben. Helyenként a termés nemcsak mennyiségében, hanem a tulságosan átázott kalászközből való kihullás és a keresztekben fekvő kalászkok egy részének kicsirázása által mennyiségileg is érzékenyen károsodott s általában csak gyengének mondható. A m. kir. központi statisztikai hivatal által megállapított 5,611,589 kat. hold vetésterületből leszámítandó lévén az a 117,400 kat. hold, melyen a legújabb becslési adatok szerint a tavasz óta előfordult elemi csapások következtében megsemmisült a termés, aratásra került 5 millió 494,189 kat. hold buza. Ezen a területen kat. holdankint átlag 7.42 q., vagyis összesen kerekszámban 40,760,000 métermázsa buza termelt. Az augusztus hó 18-iki (legutóbbi) jelentés szerint összesen mintegy 41,409,000 métermázsa becsültetett. Az országos átlag emelkedése dacára tehát a buza terméskilátásai a területesökkenés következtében a legutóbbi becsléshez képest kerekszámban 647,000 q.-val csökkentek. A múlt évben 6,152,195 kat. hold területen átlag 7.67 q., vagyis összesen 47,172,162 q. buza termelt. A vármegyénként mulatkozó termésállagokat és termésmennyiségeket összehasonlítva a múlt évi végleges terméseredmény-

nyel, a következő kimutatásokat nyerjük Erdélyről:

Vármegye	Kat. hold	Átlag	Összes métermázsa	1912.
Alsó Fehér	60.275	6.42	386.965	446.796
Beszterce	18.750	6.25	117.000	146.294
Brassó	4.191	8.37	35.078	86.201
Csik	3.379	5.75	19.429	29.968
Fogaras	16.837	5.55	94.000	102.848
Háromszék	10.766	4.63	49.846	177.003
Hunyad	68.494	5.35	366.442	534.380
Kisküküllő	24.774	6.53	161.774	234.213
Kolozs	63.021	5.74	361.740	379.761
Marostorda	30.028	5.99	179.867	277.186
Nagyküküllő	37.362	6.69	249.951	255.219
Szeben	27.132	7.34	199.148	275.937
Szolnok	49.303	4.39	216.440	313.460
Torda	51.542	6.37	328.322	310.510
Udvarhely	25.636	5.00	128.180	186.030
Összesen:	491.560	5.89	2.894.182	3.755.906
augusztus 18-án	—	5.85	2.870.271	—

A rozs és kétszeres cséplését az ország nagyrészen befejezték, csak még az erdélyi vármegyék azon részein van folyamatban a cséplés, ahol a gyakori esőzések miatt nem tudták idejében behordani. Ily helyeken sok mag kicsirázott. A m. kir. központi statisztikai hivatal által megállapított 1,914.096 kat. hold vetésterületből leszámítandó lévén az a 31.600 kat. hold, melyen a legújabbán beszerzett becslési adatok szerint a tavasz óta előfordult elemi csapások következtében megsemmisült a termés, aratásra került 1,882.496 kat. hold rozs és kétszeres. Ezen a területen kat. holdanként átlag 7.05 q., vagyis összesen kerek számban 13,270.000 métermázsa rozs és kétszeres termelt. Az augusztus 18-iki legutóbbi jelentés szerint 13,350.000 métermázsa becsültetett. Az országos átlag emelkedése dacára tehát a rozs terméskilátásai a területcsökkenés következtében a legutóbbi becsléshez képest kerek számban 78.000 q.-val csökkentek. A múlt évben összesen 13,752.821 q rozs és kétszeres termelt. A vármegyénként mutató terméskilátásokat és termésmennyiségeket összehasonlítva a múlt évi végleges terméseredménnyel, a következő képet nyerjük Erdélyről:

Vármegye	Kat. hold	Átlag	Összes métermázsa	1912.
Alsófehér	2.120	6.66	14.161	12.941
Beszterce-N.	291	4.90	1.425	1.505
Brassó	1.308	8.65	11.314	29.299
Csik	13.707	6.06	83.064	109.043
Fogaras	10.066	5.28	53.148	60.598
Háromszék	7.567	4.93	37.305	114.206
Hunyad	10.258	4.72	48.417	90.130
Kisküküllő	1.150	6.22	7.153	16.990
Kolozs	9.248	6.52	60.296	72.861
Marostorda	801	6.37	5.102	11.899
Nagyküküllő	1.647	6.14	10.112	12.971
Szeben	1.959	7.93	15.534	22.579
Szolnokdoboka	3.391	4.88	16.548	23.087
Tordaaranyos	7.332	5.05	37.026	31.402
Udvarhely	2.319	5.00	11.595	24.915
Összesen:	73.161	5.63	412.200	634.426
Augusztus 18.	—	5.79	423.272	—

Az árpa cséplését csak azokban a vármegyékben fejezték be, hol ezen munkát az esőzések kevésbé akadályozták. A termés mennyiségére nézve általában megfelel a várakozásnak, minőség tekintetében azonban nem éri el azt, mert az aratás kezdete óta folyton tartott esőzések miatt többnyire megbarnult, sőt ahol kereszteltekben azott, egy része ki is csirázott. A m. kir. központi statisztikai hivatal által megállapított 2,066.277 kat. hold bevetett területből leszámítandó lévén az az 51.100 kataszt. hold, melyen a legújabbán beszerzett becslési adatok szerint a tavasz óta előfordult elemi csapások következtében megsemmisült a termés, aratásra került tehát 2,015.177

kat. hold árpa. Ezen a területen kat. holdanként átlag 81.9 q., vagyis összesen kerek számban 16,513.000 métermázsa árpa termelt. Az augusztus 18-iki (legutóbbi) jelentés szerint összesen 16,595.000 métermázsa becsültetett. Az országos átlag emelkedése dacára tehát az árpa terméskilátásai a területcsökkenés következtében a legutóbbi becsléshez képest kerek számban 82.000 q.-val csökkentek. A múlt évben összesen 15,271.204 q árpa termelt. A vármegyénként mutató terméskilátásokat és összes termésmennyiségeket összehasonlítva a múlt évi végleges terméseredménnyel, a következő kimutatást nyerjük Erdélyről:

Vármegye	Kat. hold	Átlag	Összes métermázsa	1912.
Alsófehér	6.264	6.74	42.219	27.979
Beszterce-N.	4.151	5.57	23.121	15.741
Brassó	19.811	12.73	252.194	150.865
Csik	17.563	6.70	117.672	62.446
Fogaras	2.842	6.12	17.304	14.987
Háromszék	28.340	7.57	222.103	77.764
Hunyad	7.239	5.78	41.841	22.766
Kisküküllő	5.746	6.87	39.475	21.176
Kolozs	17.859	7.13	127.334	69.390
Marostorda	15.350	7.27	111.594	39.937
Nagyküküllő	3.405	7.61	25.912	14.497
Szeben	6.246	9.39	58.649	32.140
Sz.-Doboka	7.544	6.53	49.262	26.671
Tordaaranyos	14.903	7.96	118.627	59.481
Udvarhely	3.534	6.12	21.628	10.147
Összesen	161.797	7.84	1,269.024	645.988
Augusztus 18	—	7.56	1,223.489	—

A zab cséplését a Nagyalföld déli felében és a Dunántul nagy részében befejezték, míg az erdélyi és északi hegyvidékek egyes helyein csak most aratják. A délibb és az erdélyi vármegyék egy részében a termés mennyiségileg meghaladja a várakozást, minél fogva az országos átlag némi emelkedést mutat. A m. kir. központi statisztikai hivatal által megállapított 2,082.096 kat. hold vetésterületből azonban leszámítandó lévén az a 66.600 kat. hold, melyen a legújabbán beszerzett becslési adatok szerint a tavasz óta előfordult elemi csapások következtében megsemmisült a termés, aratásra került tehát 2,015.496 kat. hold zab. Ezen a területen kat. holdanként átlag 6.96 q., vagyis összesen kerek számban 14,927.000 métermázsa zab termelt. Az augusztus hó 18-iki (legutóbbi) jelentés szerint 14,292.000 métermázsa becsültetett. Az országos átlag emelkedése dacára tehát a zab terméskilátásai a területcsökkenés következtében a legutóbbi becsléshez képest kerek számban 266.000 q.-val csökkentek. A múlt évben összesen 11,142.977 q zab termelt. A vármegyénként mutató terméskilátásokat és összes termésmennyiségeket összehasonlítva a múlt évi végleges eredménnyel, a következő kimutatást nyerjük Erdélyről:

Vármegye	Kat. hold	Átlag	Összes métermázsa	1912.
Alsófehér	13.575	7.06	98.663	55.815
B.-Naszód	27.378	6.40	175.219	109.545
Brassó	10.729	12.56	134.756	69.240
Csik	24.947	6.38	159.161	98.353
Fogaras	19.740	5.58	110.149	94.953
Háromszék	29.679	7.70	228.528	121.297
Hunyad	21.990	6.19	136.118	77.734
Kisküküllő	12.462	6.54	81.501	45.146
Kolozs	29.504	7.53	222.165	113.640
Marostorda	29.297	7.49	219.434	93.563
Nagyküküllő	24.806	7.35	182.324	95.714
Szeben	16.150	8.96	144.704	74.387
Sz. Doboka	40.210	6.05	243.270	146.651
T.-Aranyos	16.550	7.77	128.593	70.257
Udvarhely	24.053	7.19	172.941	81.608
Összesen	341.470	7.14	2,437.526	1,347.912
Aug. 18.	—	7.06	2,411.154	—

A minőség. A négy főkalászos hektoliterenkénti átlagsúlya ugyanis kilogram

mokban kifejezve, vármegyénként a következő:

Vármegye	Buza	Rozs	Árpa	Zab
Alsófehér	77	72	63	45
Beszterce-Naszód	77	71	66	45
Brassó	75	70	68	47
Csik	76	70	67	50
Fogaras	77	69	62	48
Háromszék	78	70	64	46
Hunyad	79	76	68	46
Kisküküllő	75	68	64	89
Kolozs	77	69	62	45
Maros-Torda	77	73	67	41
Nagyküküllő	76	70	65	46
Szeben	78	71	67	46
Szolnok-Doboka	74	69	64	44
Torda-Aranyos	78	68	65	48
Udvarhely	76	70	63	45

A tengeri. A tengeri az ország nagyobb részében általában jól fejlődött, de az állandó hűvös és esős időjárás az érést mindenütt nagyon késlelteti. Számos helyen a tengeri még teljesen zöld és attól tartanak, hogy a kedvezőtlen időjárás folytán a beérés veszélyeztetve van. A mennyiben az időjárás kedvezőbbre fordulna, országos átlagban jó közép termés várható. Leggyengébb a tengeri állása a Tisza jobbpartján és nálunk Erdélyben. A m. kir. központi statisztikai hivatal által megállapított 4,617.025 kat. hold vetésterületből leszámítandó lévén 101.100 kataszt. hold, melyen a legújabbán beszerzett becslési adatok szerint a tavasz óta előfordult elemi csapások következtében megsemmisült a termés, tehát marad 4,515.925 kat. hold tengeri terület. Ezen a területen kat. holdanként átlag 10.39 métermázsa, vagyis összesen kerek számban 46 millió 930.000 métermázsa tengeri remélhető. Az augusztus hó 18-iki (legutóbbi) jelentés szerint mintegy 46 millió 650.000 métermázsa becsültetett. A múlt évben összesen 44,882.694 métermázsa tengeri termelt.

A burgonya szedése az ország legnagyobb részében folyamatban van. A csapadékos és hűvös időjárás a teljes beérését akadályozta, minek következtében tartani lehet attól, hogy az eddigi rothadástól ment gumók sem lesznek hosszabb ideig eltarthatók. A tulsok nedvességet a késői burgonya aránylag jobban állta. A m. kir. központi statisztikai hivatal által megállapított 1,120.250 kat. hold területből leszámítandó lévén a 21.200 kat. hold, melyen a legújabbán beszerzett becslési adatok szerint a tavasz óta előfordult elemi csapások következtében megsemmisült a termés, a megmaradt burgonyatermés tehát 1,099.050 kat. hold. Ezen a területen kat. holdanként átlag 43.42 q, vagyis összesen kerek számban 47,700.000 métermázsa burgonya remélhető. Az augusztus hó 18-iki (legutóbbi) jelentés szerint 51,600.000 q becsültetett. A múlt évben összesen 33,828.046 métermázsa burgonya termelt.

A kukorépa általában véve jól és erőteljesen fejlődött.

A takarmányrépa. Az erdélyi vármegyék mélyebb fekvésű helyein sok helyütt kiázott s rothadni is kezd. A sok nedvesség következtében vızartalma nagy és eltarthatósága veszélyeztetve van. Általában azonban jó termésre van kilátás.

A kertí vetemények általában kielégítően fejlődtek.

A hüvelyesek közül a bab szedése és cséplése folyamatban van. Mennyiségre nézve általában jó eredményt ad, minőségre azonban sok helyütt gyenge. A hűvös, csapadékos időjárás érésében sok helyütt hátráltatta.

A káposzta szépen borul. A fejek tömöttek és nagyok.

A mesterséges takarmányok közül a lóhere kaszálása mennyiségre nézve tul-

nyomólag jó eredményt adott, minőségét azonban a sok esőzés erősen lerontotta. A lucerna is mennyiségre nézve általában jó termést adott, de a tulsok csapadék következtében számos helyen renden azott és így minőségben sokat szenvedett. A mohar általában jól fejlődött és jó eredményt ígér.

— **Pártpolitika és birtokpolitika.** A Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapjában válaszol a Budapesti Hírlapnak erdélyi birtokpolitikáról írott cikkére és sajnálattal állapítja meg, hogy indokolatlanul pártpolitikát vegyít bele a birtokpolitikai kérdésekre. Nem arról van most szó, írja a »Gazdaszövetség«, hogy kit terhel mulasztás, hanem arról, szükséges-e nemzeti földbirtokpolitika, vagy sem? Hivatkozik ezután Darányi Ignácnak ismételt ki- fejezésre juttatott azon állásfoglalására, hogy a pártpolitikát a birtokpolitikától szigorúan el kell választani, mert csak úgy érhetünk el eredményeket. Az erdélyi gazdagülés határozatait, amelyeket az egész sajtó végrehajtandónak ismer el, csak úgy hajthatjuk végre, ha felhagyunk a meddő és céltalan vitatkozással. Ha nem a bünbakot, hanem az orvoslás mód- jait keressük és találjuk meg egyesült erővel.

— **A szövetkezetek nemzetközi világ- kongresszusa** Glasgowban folyt le Magyar- országot György Endre képviselte. A kon- gresszus első napjának legkiemelkedőbb eseménye Karl Grey tiszteletbeli elnök megnyitó beszéde volt. A nemzetközi szö- vetség alelnöke Aneurin Williams terjesz- tette ezután a kongresszus elé a központi bizottság jelentését a szövetség fejlődésé- ről, amelyből a legérdekesebb, hogy az 1910. óta alakult új szövetkezetek száma körülbelül 6000. A kongresszus második napjának szónoka G. Goedhardt hágai kiküldött volt, kinek javaslatára a béke- kongresszushoz üdvözlő feliratot intéz- tek. Élénk vitára szolgáltatott alkalmat Heinrich Kaufmann német kiküldött tan- ulmánya, amely az értékesítő és termelő szövetkezetek közötti közvetlen áruforga- lomról, új kereskedelmi eszmékről, vala- mint a nemzetközi szövetkezeti áruforga- lomról szólt.

— **Országos szőlőkiállítás.** A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete októ- ber hó 11—19. napjára tervezett orszá- gos szőlőkiállítása nagyarányúnak ígér- kezik. A kiállítás iránt sikerült a kül- föld érdeklődését is felkelteni. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete leg- utóbb elhatározta, hogy a kiállítással egy- idejűleg szőlővásárt, illetve szőlő aukció- kat is rendez s kiállításra elfogad szőlőn kívül minden más borgazdasági termé- ket is.

— **Vasuti szállítási kedvezmények az erdélyi árvizkárosultak részére.** Az Erdélyi Gazdasági Egyület kérésére a kereskede- lemügyi miniszter az erdélyi árvíz által sújtott lakosság részére szállítandó élel- mezési célokra rendelt tengeri és velési célokra rendelt buza, rozs, árpa, zab és tengeri vasuti szállításának díjkedvezmé- nyeket engedélyezett.

A hazai állomásokról koci és fuvar- levelenként legalább 10.000 kg.-ért való díjfizetés mellett a tengerinél a helyi áru- díjszabás szerinti C osztály díjtételei szá- mítatnak.

A velési célokra rendelt buza, rozs, árpa, zab és tengeri küldeményekre koci és fuvarlevelenként legalább 10.000 ki- logrammért való díjfizetés mellett a helyi díjszabás szerinti C osztály, ennél ki- sebb mennyiségek feladásánál pedig a he- lyi díjszabás szerinti I. külön díjszabás tételei számíthatnak. E díjkedvezmények legkésőbb 1914. évi március hó végéig,

illetve április hó 15-éig érvényesek. Az egyes rendelkezések felhasználási módja a földművelésügyi miniszterium kiren- deltsége, vagy a községi eljárások ut- ján igazolandó. A kedvezmények enge- délyezéséről a MÁV. igazgatósága rende- leti uton értesített.

— **A tordai gazdasági iskola évről-évről vizsgálója.** A Szabó József-féle tordai gazdasági iskola 1912—13-ik tanévének évről-évről vizsgálója vasárnap folyt le ünnepélyes keret- ben. A vizsgán dr. Koos Mihály miniszteri osztálytanácsos, a kolozsvári földművelés- ügyi miniszteri kirendeltség vezetője el- nökölt, mint a földművelésügyi minisz- ter képviselője.

A vizsgálatot Koos Mihály miniszteri tanácsos nyitotta meg, üdvözlővén első- sorban az iskola igazgatótanácsát, majd a nagyszámúban megjelenteket, kérve őket, hogy érdeklődésük jeléül, minél számo- sabb kérdést intézzenek a tanulókhöz, mert így szerezhetnek meggyőződést ar- ról, hogy az iskola vezetősége mennyi- ben felelt meg a kitűzött céljának a gy- akorlati kiképzésnek.

Ezután felkérte az iskola vezetőjét, Gálos Aladárt a vizsgáztatás megkezdé- sére. Gálos tanár az összes mezőgazdasági tárgyakból és a gyakorlati oktatásból, Sze- mere Bálint a szőlőszet és borászatról, dr. Boros Ákos vármegyei I. aljegyző a gaz- dát érdeklő mezőgazdasági, kereskedelmi, községi, közigazgatási, birtokrendezési törvényes eljárásokról, dr. Borbély Samu az élelmezés és épületek rendszeres egész- ségügyi kérdéseiről, a mentőszekrények keze-éséről tette fel a kérdéseket.

A vizsga végén Egerházy Lajos ref. lelkész az iskola igazgatótanácsa nevében hálás köszönetet mondott Koos osztály- tanácsosnak és az iskola tanítói és tiszti személyzetének. A tanév folyamán tanusi- tott általános szorgalmáért András János, Fejérdi Elek, Magyary Sándor, a szőlő- művelés terén kifejtett szorgalmáért Sza- kács György, a háziiparban tanusított ügyességéért, pedig Tóth Albert tanuló jutalmazta meg 1—1 darab arannyal.

A vizsgával kapcsolatban háziipari ki- állítást rendezett az iskola, amelyen be- mutatták a tanév folyamán a tanulók ál- tal nagyon ügyesen és szépen készített mintegy 200 darab különböző gazdasági kosarat, circa 300 darab seprűt, lábtör- lőt, különböző igásszékér részeket, jár- mokat, sodronyfonatokat stb.

— **Szántásverseny Kideben.** A kolozs- megyei gazdasági szakosztály e hó 14-én Kide községben folytatta a jó eke terjesz- tési célú terveit falusi gazdaköri szántás- versenyt. Az erdős hegyek között és gyü- mölcs ligetek aljában elterülő érdekes szin magyar község kigazdái közül 16-an ál- lottak ki ökor, bival és tehén fogatokkal. A bíráló bizottság Nagy Lajos birtokos elnöke alatt működött és az első díja- kat Csákány György, Inován György és Biró Elek kigazdáknak ítélte oda, de a többi sikeresen szántó gazda is kapott gazdasági eszköz jutalmat. Az ünnepé- lyen vidéki birtokosok is voltak jelen, így Molnár Ödön ref. lelkész, Jurás János jegyző, Gelei Vilmos, Török Ákos, Darkó Lajos. A díjak kiosztása után Filep Mó- zes unit. lelkész, gazdaköri elnök köszön- te meg a szakosztály fáradozásáért s en- nek nevében dr. Cséser Lajos tartott buz- dító beszédet s különösen kiemelte Soós Árpád áll. tanító önzellen gazdaköri mun- kálkodását. Végezetül a társaság megte- kintette az épülés alatt álló katolikus olvasó házat, mely azonban az egész falu közönségének igazi népháza lesz. A si- keres keresztyénvitelért szívből üdvözölték Olasz András plébánost.

— **Az őszi országos hortészeti kiállítás** végrehajtó bizottsága legutóbbi ülésén

megállapították az október 11—19. nap- jain rendezendő kiállítás egyes cso- portjainak részletes beosztását. Eddig 227 kiállító jelentette be részvételét, lefoga- ván a városligeti nagy iparcarnokban 3050, a szabadban pedig 3500 négyze- méternyi területet. A kiállítás fővédnöke József királyi herceg és éppen erre való tekintettel a magánkiállítókön kívül, az összes állami kertészeti intézmények, a székesfővárosi iskolai növénykert és kony- hakertészet, a javító intézetek kertésze- tei, az államépítészeti hivatalok és az ujonnan létesített iskola kertek szintén résztvesznek gyűjteményeikkel a kiállítá- son. A tömeges jelentkezéseket látva, a rendezőbizottság ezentul újabb bejelenté- seket nem fogadhat el. Kivételt képez a szőlészeti csoport, melynél a résztvenni szándékozók az időjárás miatt még nem állapíthaták meg minden esetben, hogy a terméseredmény milyen mértékben te- szti lehetővé a részvételt. A városligeti iparcarnokban serényen folynak az elő- készítők munkálatok, amelyekből az őszi idény nagy eseményként bontakozik ki ez a kiállítás.

A Dr. Borovszky-féle szagosított

BOROLIN

a világ legjobb és leghatásosabb házi- szere. A Borolin a fájdalmakat azonnal megszünteti.

Megrendelhető a Borolinyárban Budapest, II., Margitrapart 45. sz. Próbaüveg 50 fillér.

3702

— Luxuslokiállítás és vásár Budapssten.

Az LV. őszi luxuslokiállítást szeptember 27-től október 1-ig rendezik a székesfő- városi Tattersall-telepen. Ugyanitt októ- ber 2-án kerülnek bemutatásra az állami ménésintézetekből kisorolt számfeletti fia- tal kancák, amelyek árverési uton tör- ténő eladása október 3-án délelőtt 10 óra- kor kezdődik. A luxuslokiállításra, mely- nek első benevezési zárlata ma jár le, 128 magántulajdonos 416 darab lovat je- lentett be. Az állami ménésintézetekből felküld a kishézi 16, a bábolnai 13, a mezőhegyesi 7 s a fogarasi ménés lipicai fajta lovait kocsiba fogva, a többi három ménés magas angol és arabs fél- vérű lovait pedig nyereg alatt mutatják be.

— A szövetkezetek és az árvizkáro-

sultak. Az Országos Központi Hitelszövetke- zet augusztus elején indította meg a se- gitő akciót az erdélyrészi és felvidéki ár- vizkárosultak támogatására. A segítsé- t a központ indította meg 5000 koronával, a mihez alig három hét alatt a kötelékébe tartozó szövetkezetek 6574 koronát gyű- jtöttek s emellett különösen az árvizsuj- totta vidékeken a szövetkezetek saját ha- táskörükben közvetlenül is jelentékeny se- gélyt osztottak szét a szerencsétlenség ál- tal sújtottak között. Ezeket egybefoglal- va, olyan jelentékeny összeget tesz ki a szövetkezeti uton nyújtott segély, hogy ezzel a magyar közélet altruista intézmé- nyei nagyon előkelő helyet foglalnak el a jótékonyág területén.

— **Széna alapár.** A cs. és kir. 12. had- test hadbiztosság a szénára vonatkozólag az alábbi állomásokon következőleg álla- pitotta meg q-ként az alapárakat: Nagy- szeben 6.40 K, Brassó 6.20 K, Gyulafe- hérvár 6.75 K, Nagydísznód 6.40 K, Te- kehalom 5.63 K, Hóltövénny 5.63 K, Ke- resztényfalva 5.63 K, Rosnyó 5.63 K, Vi- dombák 5.63 K, Szászsebes 6.82 K, Szász- város 7.60 K, Székelyudvarhely 6.00 K.

Marosvásárhely 6.50 K, Abrudbánya 5.50 korona.

— **Uj méhész egyesületet** alakítottak Sepsiszentgyörgyön »Háromszékmegyei Kereskedelmi Méhészegyesület« címen. Az új alakulás elnöke Nagy István igazgató. Az egyesület vezetőségében a vármegye legkiválóbb méhészei foglalnak helyet. Az alakuló gyűlés a rossz méz-szüretre való tekintettel elhatározta, hogy sürgősen folyomodik adómentes kristálycukorért. Jelentkezéseket Nemes Győző méhészeti szaktanító fogad el.

— **Zab alapárak.** Az V. honvédkerületi hadbiztosság f. hó 13-án állapította meg az idei zabért az erdélyi állomásokon fizetendő alapárakat. Az alapár megállapító bizottsági ülésen az OMGE és EGE képviselőjében Török Bálint s.-titkár volt jelen. A bizottság az alapárakat állomásonként a következőkben állapította meg: Kolozsvár 15.61 K, Brassó 16.32 K, Marosvásárhely 15 K, Szamosujvár 15 K, Nagyszeben 15.40, Dés 15 K.

— **M. kir. kolozsvári V. honvéd kerület zabszükséglete.** Az alábbi állomásokon az 1914. évi január hó 1-től 1914. évi december hó 31-ig terjedő időre, az ott elhelyezett honvéd csapatok és intézetek stb. zabszükséglete a következő. Állomásonként: Kolozsvár 858 q, Nagyenyed 138 q, Marosvásárhely 5365 q, Dés 414 q, Beszterce 138 q, Nagyszeben 2253 q, Déva 138 q, Erzsébetváros 138 q, Brassó 506 q, Fogaras 138 q, Kézdivásárhely 138 q, Csíkszereda 138 q, Szamosujvár 3710 q, Zilah 138 q.

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

Keresek

itt Erdélyben egy oly

7--800 holdas birtokot

százalék kezelésre, amely jól fel van szerelve, de hiányos kezelés miatt, esetleg más oknál fogva elegendő jövedelmet nem mutatott. Részletes ajánlatot kérek:

Kerekes Kálmán kereskedő
Aranyosgerend, Torda-Aranyosmegye.

KERESSEK

belterjesebb gazdaság örálló vezetésére, egy ügyes régi gyakorlattal bíró

„BÉRES GAZDÁT“

Cím: a kiadóhivatalban.

2973

Gépész-kovács

kerestetik folyó évi október hó 1-re való belépésre.

Középkorú, szorgalmas és kizárólag józanéletű, aki gőzlokomobil mellett, benzinmotor kezelést is értő egyének küldjék bizonyítványmásolatokkal felszerelt folyamodványait, melyek vissza nem küldetnek s tudassák fizetési igényeiket.

„Uradalmi Intézőség“ Bábolna
u. p. Szászváros (Hunyadmegye)

2972.

Tehenészgazda

hosszabb gyakorlattal

kerestetik

120 drb. fejőstehén állomány, lehetőleg százalékos részesedés melletti kezelésére. ▶

Ajánlatok **Uradalmi intézőség**
címére **Gyalu** per **Kolozsvár**
küldendők.

2974

Orpington

fajtyukok.

A kolozsvári állatkiállításon első díjjal díjazott

Orpington-törzstyukok eladó.

Erzsébet-út
13. szám.

Ötven darab fekete erdélyi racka kos eladó

a kolozsborsai Bánffy-uradalomnál, a kosok 1½, 2½ és 3½ évesek. Értekezhetni felőlük: Darkó Lajos intézőnél Kolozsborsán.

2976

Bérletátadás folytán, ország. törzskönyvezett telivér berni tehenészetem, — mely 10 év óta teljesen gümökör mentes — ugyszinte vaj és sajtgyártási eszközeimet rutányosan **eladom.** 14 drb. 4—7 éves, hasas tehén, 6 drb. 3 éves, most leelő előhasi és 7 drb. 1 éves üsző borju kerül eladásra.

Simonyitalva. (Aradmegye.)

KRALOVÁNSZKY KÁLMÁN.

2970.

MEGJELENT

AZ

ELADÓ ORSZÁG

AZ ERDÉLYRÉSZI FÖLDBIRTOK-FORGALOM UTOLSÓ 10 ÉVI ADATAI. AZ ERDÉLYRÉSZI FÖLDBIRTOK-POLITIKA FELADATAI. AZ ÁLLAM ÉS A TÁRSADALOM TEENDŐI

CIMŰ 254 OLDALRA TERJEDŐ NAGY BIRTOKPOLITIKAI ÉS BIRTOKFORGALMI STATISZTIKAI MŰ.

IRTA

TOKAJI LÁSZLÓ.

A KÖNYV TARTALMAZZA AZ UTÓBBI TÍZ ÉV ALATTI ÖSSZES ERDÉLYRÉSZI FÖLDBIRTOK-FORGALOM RÉSZLETES ADATAIT.

A MŰ TARTALOM-JEGYZÉKE:

ELADÓ ORSZÁG (BEVEZETÉS). — ADATAINK EREDMÉNYEI. — A BIRTOK-APADÁS OKAI. — AZ ÁLLAM FELADATAI. — A TÁRSADALOM SZEREPE ÉS HIVATÁSA. — AZ 50 HOLDAN FELÜLI BIRTOKOK. — AZ 50 HOLDAN ALULI BIRTOKOK. — ADATAINK EREDETE.

A KÖNYV ÁRA: 3 KORONA.

MEGRENDELÉSEKET

AZ ÖSSZEG ELŐZETES BEKÜLDÉSE
ESETÉN BÉRMENTVE ESZKÖZÖL:

AZ

ERDÉLYI GAZDA

KIADÓHIVATALA, KOLOZSVÁRT.

Kertész

józan, szorgalmas, szerény igényű 1914. évi január hó 1-i belépésre kerestetik. Ajánlatok bizonyítvány másolatokkal a Gyalui Uradalom Intézőségéhez Gyalu (Kolozs megye) küldendők.

2979

Viharálló, rozsdavédő,

legjobb mindennemű vasszerkezetek mázolására!
Különösen ajánlható:

Hidak, vas- és bádógtetők, vasgerendák, oszlopok, gazometerek, kandeláberek

vasrácsok, vasajtók mázolására.

Minium-alapozás nem szükséges.

Mintamázolattal, prospektussal, szinkártyával szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa

2767 III. festékgyára

**BUDAPEST, VII. ker.,
Őrnagy-utca 4. szám.**

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

2769

Műtrágyát

Értékesítő Szövetkezet

Budapest, V. kerület,

Fürdő-utca 8-ik szám.

Nagy Péter

földmives iskolát jelesen végzett nőtlen, 26 éves másfélévi praxissal rendelkező ispán

állást keres.

Cim: Felőr, Szolnok-Dobokamegye.

2968.

ELADÓ

egy 1 éves MÁV. szab. lóherefejtőkészülék

8 lóerős cséplőgépre szerelhető.

Érdeklődések: **KARÓZAG HENRIK** Temesvár, Józsefváros Uri-u. 4. sz. alá címzendők.

Egy felöntésre gubóz és dörszól nagy munkaképességgel tiszta magot szállít. 2967

Borvásárlók figyelmébe!

Tájékoztatásul közöljük, hogy a tordai Szabó József gazdasági iskola szőlőgazdasága 1913. évi termése circa 250-300 Hl., amely áll:

3	kat. hold	olasz rizling	lajta
3	"	"	leányka
3	"	"	járdovány
1 1/4	"	"	furmint
1 1/2	"	"	mézes fehér
1 1/4	"	"	rajnai rizling
1 1/4	"	"	tramini
1 1/4	"	"	vegyes szőlőfajtából, folyó év október havában, a vevő hordóiba szürvé, nyilvános árverésen nyer értékesítést.

A szőlő mindennemű gomba betegségtől mentes.

A termés bármikor megtekinthető; értékesítés feltételeiről készséggel szolgál felvilágosítással az iskola igazgatósa (állami gazdaság).

Torda, 1913 augusztus hó 1-én.

Igazgatóság.

2977

Katona kötelezettségének eleget tett, földmives iskolát végzett 24 éves ifjú **gazdaságban**

alkalmazást keres,

azonnali belépésre.

Czim:

Kovács Ferenc gazdasz,
Bethlen.

2960

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült

FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

2019

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesítenek.

A KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénztintézete.

Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.

Egyéb alapjal 1.302692 korona 10 fillér.

Igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.

Váltóüzlete: Ugyanott.

Áruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

2004

Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kamatozás mellett eszközölhetők. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza. Leszámítol váltókat, bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapírokat és egyéb értékeket.

Folyósít törlesztéses kölcsönöket 10-50 évig terjedő időre, már meglévő kölcsönöket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapírokat és idegen pénzeket vagy azok vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletve ellenében is beszerezhetők.

Előleglet nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejáratral. Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megőrzés végett értékpapírokat, betéti könyvecskéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt csomagban is.

Utalványokat, hitelleveleket állít ki bármely külföldi piacra.

Árukra előleglet ad, ha azok áruraktáiraiba be vannak tárolva.

Áruraktáiraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett és azokat szakszerűen kezelteti.